

رویکرد شیخ صدوق
در تأویل متون دینی
به عنوان روشی از فهم حدیث

دکتر زینب ایزدخواستی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شوشتر

سرشناسه	: ایزدخواستی، زینب، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	: رویکرد شیخ صدوق در تأویل متون دینی به عنوان روشی از فهم حدیث/ زینب ایزدخواستی.
مشخصات نشر	: قم: اثر قلم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۱ ص.
شابک	: ۳۰۰۰۰۰-۱-۸۸-۷۵۸۱-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۱۵] - ۱۲۱.
موضوع	: حدیث -- تأویل
موضوع	: Hadith -- Hermeneutics
موضوع	: مفید، محمدبن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ق. -- دیدگاه درباره تأویل
موضوع	: Mufid, Muhammad ibn Muhammad -- Views on hermeneutics
موضوع	: تأویل
موضوع	: Hermeneutics-- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: ۲/۱۱۲BP
رده بندی دیویی	: ۱۷۱/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۹۳۷۳۳

نام کتاب: رویکرد شیخ صدوق در تأویل متون دینی به عنوان روشی از فهم حدیث

مؤلف: دکتر زینب ایزدخواستی

ناشر: اثر قلم (۰۹۱۲۴۵۱۶۲۴۲)

چاپخانه: احسان

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰ ه.ش

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۱-۸۸-۷۵۸۱-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۳۰/۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

۰۹۱۶۳۱۶۴۴۰۲

فهرست مطالب

مقدمه	۳
-------------	---

فصل ۱:

تفسیر و تأویل

۱. مفهوم تفسیر در اصطلاح	۸
۲. مفهوم تأویل در اصطلاح	۱۰
۱-۲. دیدگاه وجود شناسانه تأویل	۱۱
۲-۲. دیدگاه معنا شناسانه در تأویل	۱۵
۳. ارتباط تفسیر و تأویل	۱۹
۴. مفهوم تأویل الحدیث در اصطلاح	۲۲
۵. جایگاه و ارزش تأویل	۲۳
۶. ضرورت تأویل حدیث	۲۵

فصل ۲:

روایات تفسیری و روایات تأویلی

۱. رویکرد شیخ صدوق در رفع اختلاف و تعارض بین روایات	۳۱
۲. ساختار روایات تأویلی در آثار شیخ صدوق	۳۳
۱-۲. روایت‌های حاوی مباحث نظری تأویل	۳۳
۲-۲. روایت‌های مرتبط با تأویل آیات	۳۴

فصل ۳:

رویکرد شیخ صدوق در گونه‌های روایات تأویلی

۱. تأویل متن	۳۹
۱-۱. تأویل به مثابه تفسیر	۳۹
۲-۱. تأویل به مثابه تزییل	۴۳

مقدمه

جستجو در تاریخ حدیث، گویای چگونگی روند مقابله صاحبان علم در برابر مسئله تأویل است. مسلمانان، روزگار مدیدی را سپری نکرده بودند که چالش بر سر موضوع تفسیر و تأویل آموزه‌های دینی آغاز شد و منشأ این درگیری از آنجا بود که گزاره‌هایی در متون دینی ملاحظه می‌شد که در نگاه ابتدایی با عقل سازگار نبودند و یا اینکه فهم کاملی از آن روایت وجود نداشت. بعد از آن، فهم و استنباط حقیقی معارف دین از این گزاره‌ها شروعی بود بر این رویکرد تأویل‌گرا.

به دیگر سخن، متن حدیث، یک مجموعه بسته و مستقل از هرگونه وابستگی به بیرون نیست. حدیث ممکن است با همه حاشیه‌ها و رشته‌های مرتبط با آن به دست ما نرسیده باشد و این نکته ضرورت توجه به همه قرینه‌ها و حتی عناصر غیرزبانی را بیشتر می‌کند؛ زیرا راویان، گاه متوجه این نکته نبوده‌اند که ممکن است یک قرینه مهم و روشن در طی چند قرن به مطلب پوشیده‌ای تبدیل شود. اینکه امام معصوم در مقام حفظ راوی یا حفظ خود یا کیان شیعه است، نه در صدد بیان حکم واقعی و الهی و یا به سبب حضور فرد غیر مطمئنی در مجلس گفتگو یا خطرات عمل به حکم حقیقی از بیان آن خودداری می‌ورزد.

به هر حال با وجود اختلاف رویکردهایی در موضوع تأویل و وسعت دامنه آن، باز هم سنت روایی، مطمئن‌ترین و پرمایه‌ترین منبع معرفت دینی است؛ به عبارتی این نوشتار، موضوع تأویل را از نگاه روایت‌های حدیثی و تفسیری شیخ صدوق در آثارشان تحلیل و بررسی می‌کند؛ لذا روایت‌ها در این باب با تأمل ملاحظه گردیده و سرانجام، اخباری که با تحلیل عقلانی سازگار هستند، در نظر گرفته شده و بدان استناد می‌شود. از این رو در این مجموعه با عنوان «رویکرد شیخ صدوق در تأویل متون دینی به عنوان روشی از فهم حدیث» در سه فصل به موضوع مذکور پرداخته خواهد شد.